

Innerstaden 2:1, Grynmalaregatan

Fornlämning L1988:5459/RAÅ Lund 73:1
Grynmalaregatan, Lund, Skåne län
Arkeologisk schaktningsövervakning 2024
Henrik Bernro

Titel: Innerstaden 2:1, Grynmalaregatan

Författare: Henrik Bernro

Kulturmiljörapport: 2024:23

Omslagsbild: Grynmalaregatan och fastigheten Svarvaren 1 år 1952 sett från nordväst.
Kulturens LB-arkiv, LB 924

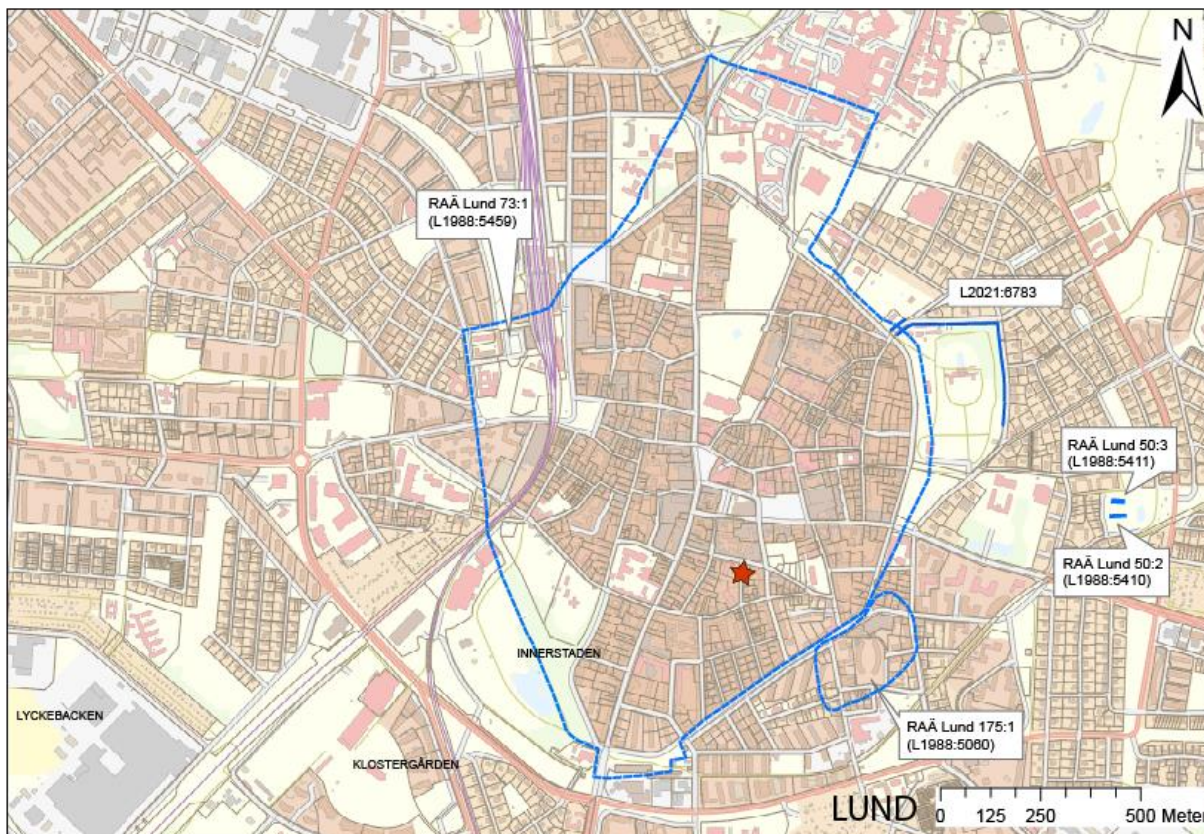
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	2
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	8
Genomförande och dokumentation	9
Schakt 1	10
Schakt 2	14
Schakt 3	16
Schakt 4	16
Schakt 5	17
Resultat	18
Kulturlagerstatus	20
Rekommendationer inför framtida markarbeten	20
Administrativa och tekniska uppgifter	21
Referenser	22
Bilagor	23
Bilaga 1. Plan- och sektionsritningar	
Bilaga 2. Fyndlista	
Bilaga 3. Makrofossilanalys	

Sammanfattning

- I samband med Kraftringen Fiber AB:s planerade kabeldragning för fiber i Innerstaden 2:1 (Grynmalaregatan, Stora Tvärgatan, Lilla Tvärgatan och Prennegatan) i Lund utförde Kulturens arkeologer en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr. 37950–2023 Kulturens projektnr. A_2023_0080).
- Undersökningens syfte var att dokumentera fornlämning L1988:5459.
- Fem schakt öppnades upp under arbetets gång. Markingreppet, med utgångspunkt från korsningen mellan Grynmalaregatan och Lilla Tvärgatan, påverkade en 68 meter lång sträcka av den östra trottoaren på Grynmalaregatan, och en 6 meter lång sträcka av den södra trottoaren på Lilla Tvärgatan.
- Två mindre schakt upptogs på Grynmalaregatans västra sida. Schaktdjupet varierade vanligen mellan 0,50–0,80 meter, och uppgick som mest till ett djup av 1,00 meter. Efter schaktning på Grynmalaregatan meddelade anläggare att ingen vidare schaktning skulle göras vidare söderut. Undersökningsområdet begränsades därmed till Grynmalaregatan. Totalt schaktades 45 m² med en volym av 28 m³.
- Äldre kulturlager påträffades i två av schakten under moderna bärlager till ett djup av 0,20–1,00 meter under befintlig marknivå. Ingen morän framkom under schaktningen.
- Kulturlämningarna inkluderade en lagersekvens med två lergolv, odlingsjordar, en plundrad stenläggning, samt en stensyll i korsningen mellan Grynmalaregatan och Lilla Tvärgatan. Det äldsta odlingslagret i stratigrafien blev, genom frånvaro av tegel, daterad till innan år 1200. En äldre gatutsträckning med stenbeläggning påträffades inom schakt 2 på Grynmalaregatans norra del. Ytterligare ett odlingslager dokumenterades på Grynmalaregatans västra sida i schakt 5.
- Fyndmaterialet bestod i huvudsak av yngre rödgods, men även kakel samlades in.

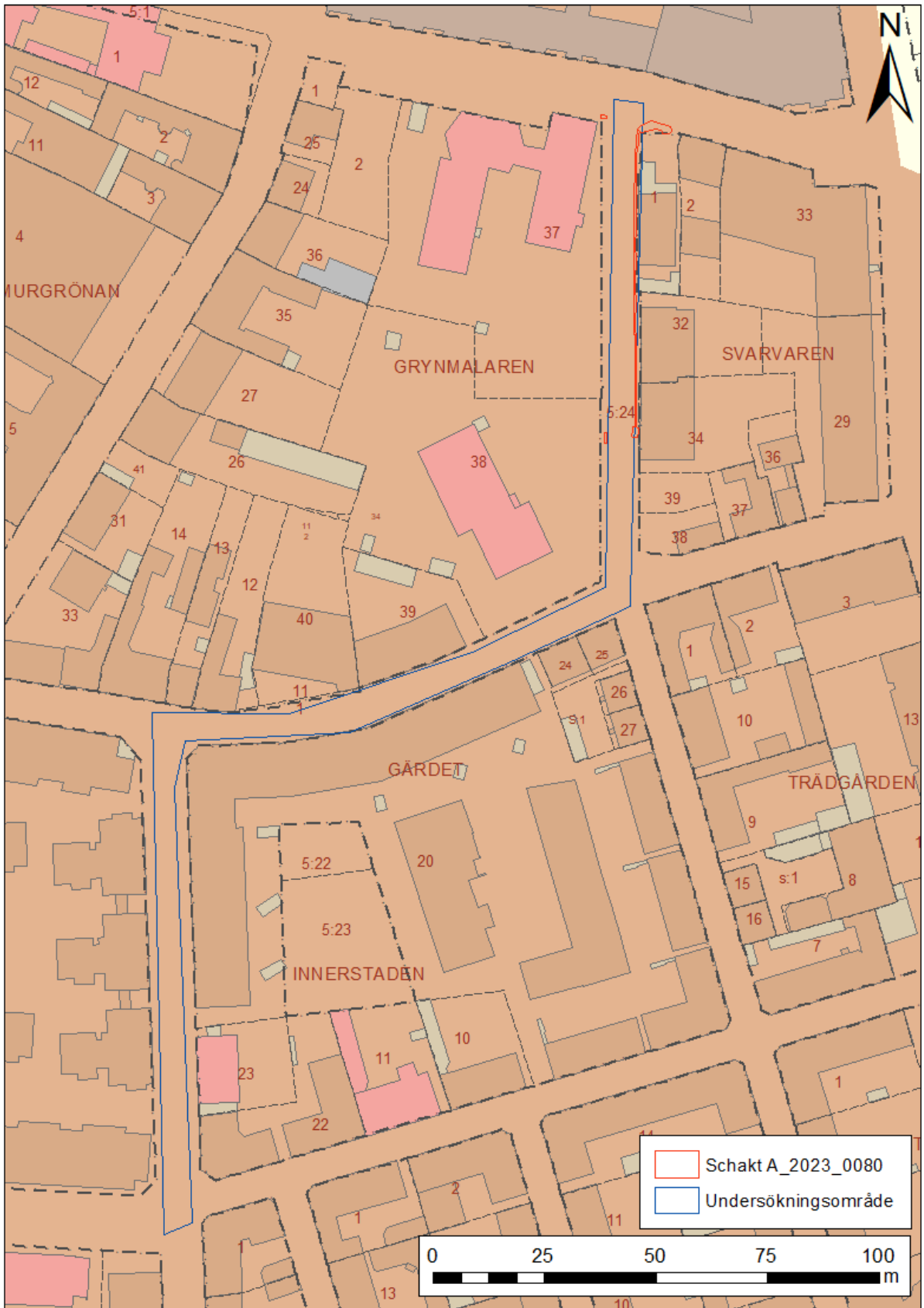

Figur 1. Platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna inom fornlämning L1988:5459 Lunds stadslager (RAÄ Lund 73:1). Visat mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

Inledning

Med anledning av att Krafringen Fiber AB utförde markarbeten inom fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1, genomförde Kulturen en arkeologisk undersökning genom schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (Lst dnr. 37950–2023 Kulturens projektnr. A_2023_0080). Markarbetets syfte var att anlägga fiberkabel och installera nya elskåp i fornlämningens sydöstra del (figur 1.). Undersökningens syfte var att dokumentera schaktningen och fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1 under markarbetets gång.

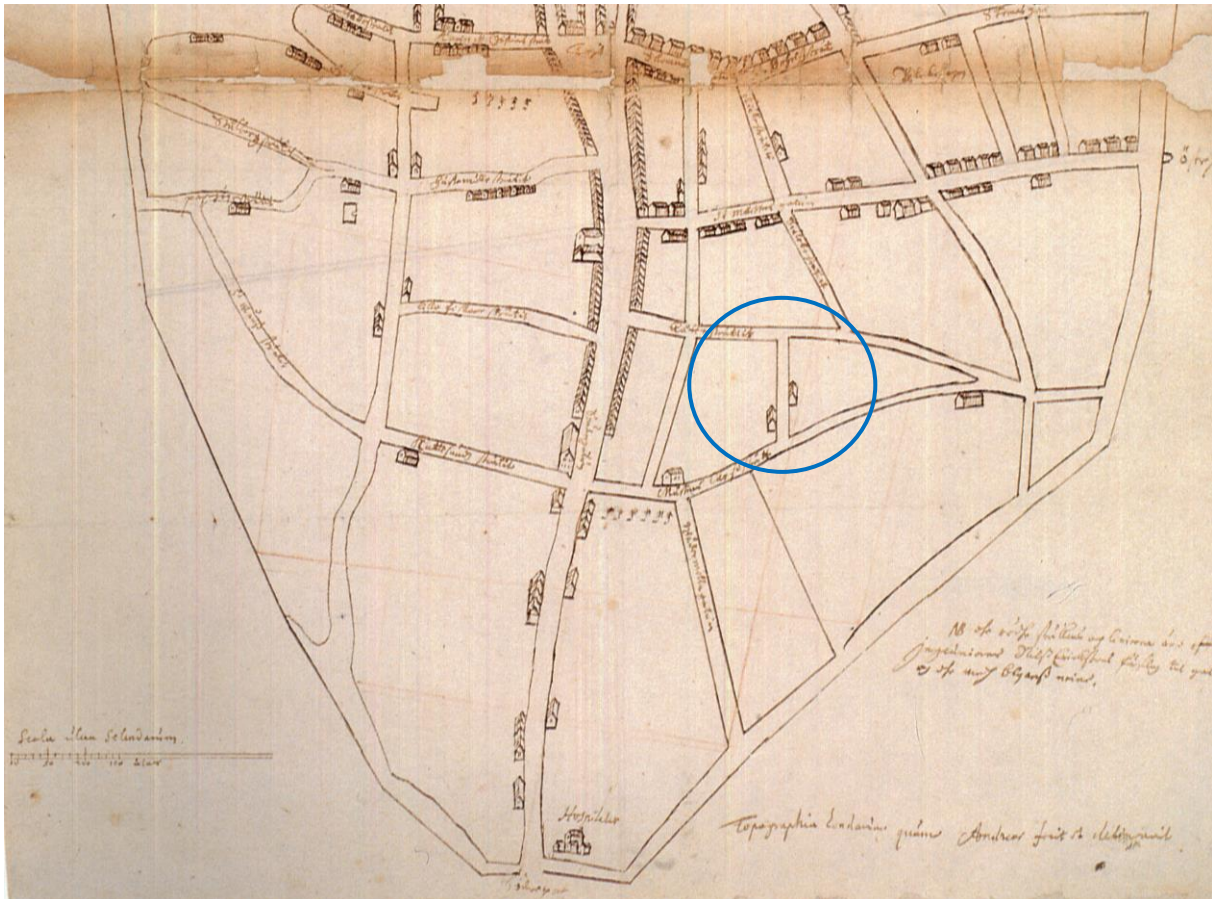
Det planerade arbetsområdet sträckte sig över tre gator som angränsar till fyra kvarter inom Lunds innerstad (figur 2). Under schaktningsarbetets utförande berördes dock enbart Grynmalaregatan och en mindre del av Lilla Tvärgatan.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med det ansökta undersökningsområdet markerat i blått. Grävda schakt markerade i rött. Visat mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

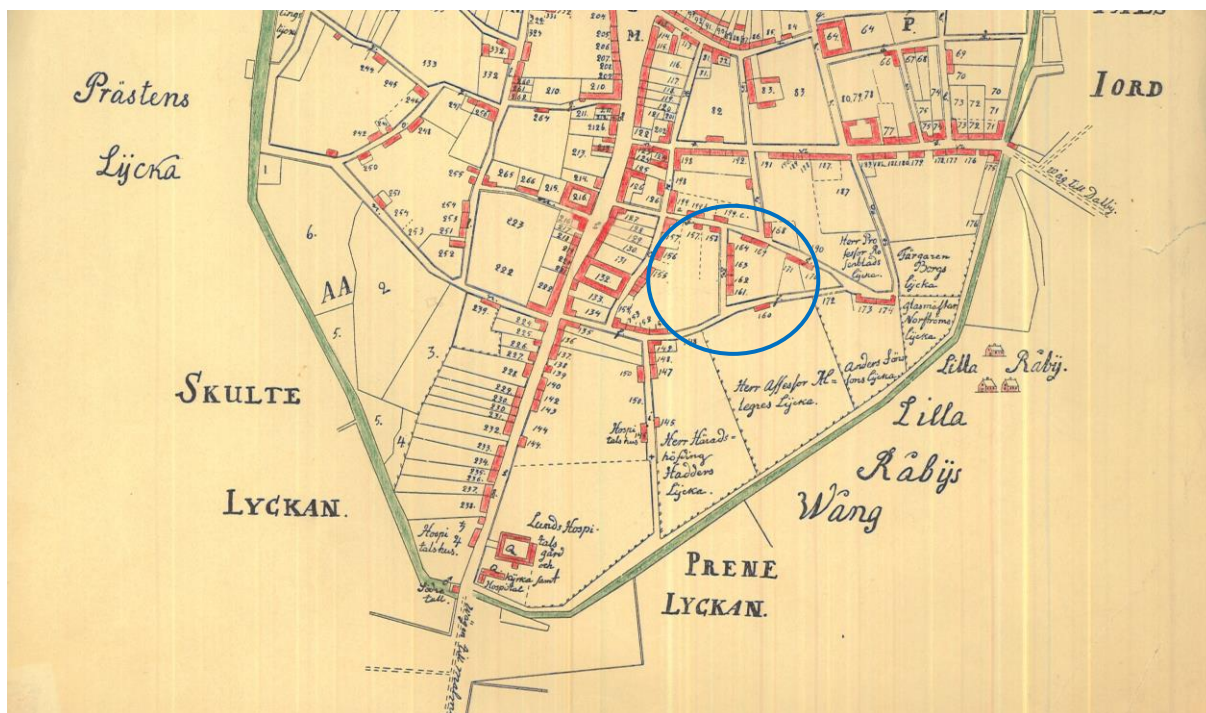
Fornlämningsmiljö

Grynmalaregatan är belägen i den södra delen av Lunds medeltida stad. Gatan ingår i Lunds äldsta stadsplan och har brukats sedan medeltid. Gatan finns markerat på 1669 års karta där en gård finns markerad vid gatans östra sida, inom kvarteret Svarvaren, och två gårdar är markerade vid gatans västra sida, inom kvarteret Grynmalaren (figur 3). Kartan upprättades troligen i syfte att utreda förslag för nya vägsträckningar i staden (André & Högstedt 1990:16).

Figur 3. Utdrag ur 1669 års osignerade karta över Lunds stadskärna. Grynmalaregatan är markerad med en blå cirkel. Enligt kartan ska två gårdar ha legat längs med gatan vid tiden (André & Högstedt 1990:16 Originalen finns på Riksarkivet i Stockholm)

År 1783 upprättades en karta över Lund av Caspar Magnus Espman (figur 4). På kartan syns en högre grad av förtätning av områdets bebyggelse jämfört med 1669 års karta. Fem fastigheter är markerade utmed Grynmalaregatan, varav en är belägen vid gatans västra sida. Kvarteret Grynmalarens västra del är enligt kartan bebyggd, med byggnader ut mot Lilla Södergatan.

Figur 4. Utdrag ur Caspar Magnus Espmans karta från år 1783. Grynmalaregatan är markerad med en blå cirkel. På kartan finns fem hus under tiden stått utmed Grynmalaregatan, varav ett på kvarteret Grynmalaren (André & Högstedt 1990:34).

Under 1800-talet har en betydande förtätning ägt rum på kvarteret Svarvaren då flera tomter styckas upp och nya byggnader upprättas. Flera hantverkare ägde hus i kvarteret, bland annat skomakare, en timmerman och en svarvare som även har givit namn till området. Många av husen som konstrueras på 1800-talet revs under 1900-talets gång, men en del står kvar än idag (Bevaringskommittén 1980:90).

Under 1940-talet sker många nybyggnationer längs med Grynmalaregatan och gatans utformning omgestaltas. År 1949 uppförs ett nytt bostadshus med källare på fastigheten Svarvaren 32, söder om Svarvaren 1 (Bevaringskommittén 1989:92).

Inom det planerade schaktningsområdet låg ett nu rivet gatuhus inom fastigheten Svarvaren 1. Det ska enligt uppgift ha varit uppfört år 1803 (Kulturens LA-arkiv). Byggnaden är även synligt på fotografier ur Kulturens LB-arkiv (figur 5). Enligt både fotografi och dokumentation av huset så ska dess utbredning ha sträckts sig ut i den befintliga gatan. Idag finns ett korsvirkeshus uppfört år 1944 kvar på Svarvaren 1, utmed Grynmalaregatan (Bevaringskommittén 1980:91).

Äldre fotografier från området visar även att Grynmalaregatan varit smalare fram till 1900-talets mitt. Gatan har breddats under 1930- eller 40-talet, då den även belagts med den kullersten som finns kvar idag (figur 6, figur 7).

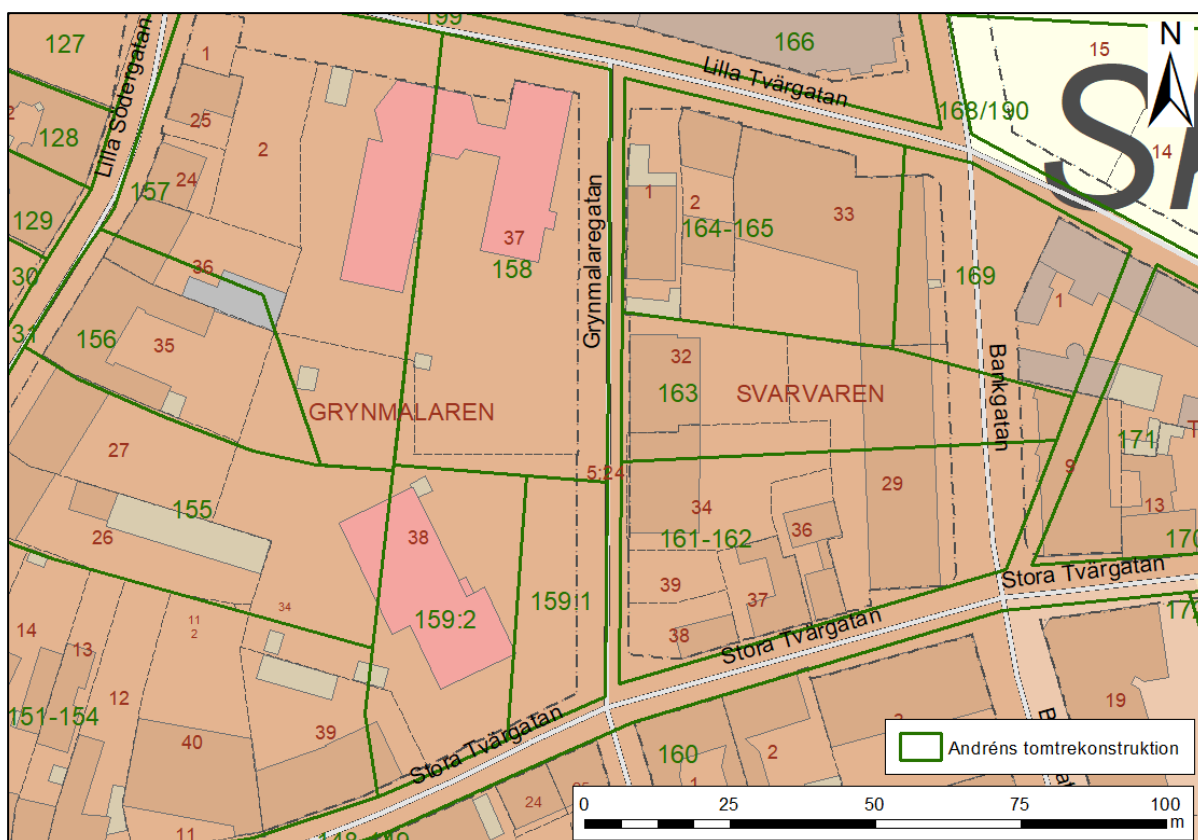
Figur 5. Fotografi av byggnad på fastigheten Svarvaren 1 taget från nordväst omkring år 1900. Huset uppfördes troligen år 1803 enligt arkivmaterial från Kulturens LA-arkiv, och revs under 1960-talet. Till höger om planket i bilden syns de hus som än idag står på Svarvaren 1. På fotot syns även en äldre kullerstenläggning i gatan. Kulturens LB-arkiv: A 1393.

Figur 6. Grynmalaregatan från söder under 1930-talet. Vid tiden var gatan smalare än idag och möjligen belagd med asfalt. Kulturens LB-arkiv: D 107.38.

Figur 7. Grynmalaregatan från söder under 1940-talet. Gatan har breddats och belagts med gatsten. Kulturens LB-arkiv: D 164.19.

Figur 8. Andréns tomtrekonstruktion. Grynmalaregatan angränsar till tomtmarkerna 158, 159:1, 161–162, 163 och 164–165. Idag är Grynmalaregatan bredare och är delvis belägen på äldre tomtmark. Visat mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

Enligt Andréns tomtrekonstruktion över Lund omkring år 1500 var schakten beläget nära tomtmark 158, 159:1, 161–162, 163 och 164–165 (figur 8). Nedanstående tabell redogör för de skriftliga omnämmanden och andra iakttagelser som dokumenterats i området.

Tabell 1. Skriftliga omnämmanden av området under historisk tid och iakttagelser (Andréns 1984:92f).

Tomt 158	Gård (Stora prästgillet)
År 1551	Arrenderades på "evig tid" av Henrik Hansen Skraedder och hans hustru Eline Sörensdatter.
År 1588	Nämns som sal Jens Brahes till Vittskövle gårds.
År 1591	Arrenderades på "evig tid" av Mads Hansen och hans hustru Karine Aagesdatter talet
1660-tal	Betalade Bertel Andersen jordskyld. Köptes av Jens Trane. Köptes av (domkyrkokapelianen) Hans Mortensen Torslow.
År 1690	Ägdes av snickaren Sören Kruse. På tomten fanns ett hus (rivet 1939) i vars fasad satt inmurat ett äldre dörröverstycke med namnen SÖREN KRUSE och MARNE RASMSDOTTER. Enligt Blomqvist är dörröverstycket daterat till 1623, men de skriftliga uppgifterna om tomten visar att årtalet måste vara en felläsning av 1693.
Tomt 159:1	Vikarieresidens (Heliggravs altare)
År 1551	Nämns som Jörgen Preens gård.
År 1570	Nämns att residenset, som är altarets enda egendom i Lund, är öde
År 1588	Arrenderades, en ödegrund, på "evig tid" av Jens Hermansen och hans hustru Marte Andersdatter.
År 1623/26	Betalade Jens Jydes änka Marine jordskyld för residenset, som låg i Heligkors socken.
År 1650	Betalade Johan Frederiksen Remsnider jordskyld.
Tomt 160–165	
-	Tomterna 160–165 är endast markerade efter 1784 års karta. Inga uppgifter kan upplysa om tomtindelning eller ägandeförhållande. Arkeologiska uppgifter tyder på att åtminstone tomten 163 var bebyggd under första hälften av 1600-talet. På tomten har påträffats en stor silverskatt med slutmynt år 1644.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Flera arkeologiska observationer har dokumenterats i området, både på de berörda gatorna, och i de kvarter som angränsar till dem. Nedan redogörs för ett urval av arkeologiska iakttagelser i närheten av undersökningsområdet (tabell 2). Uppgifterna är, om inget annat nämns, hämtade ur Kulturens LA-arkiv.

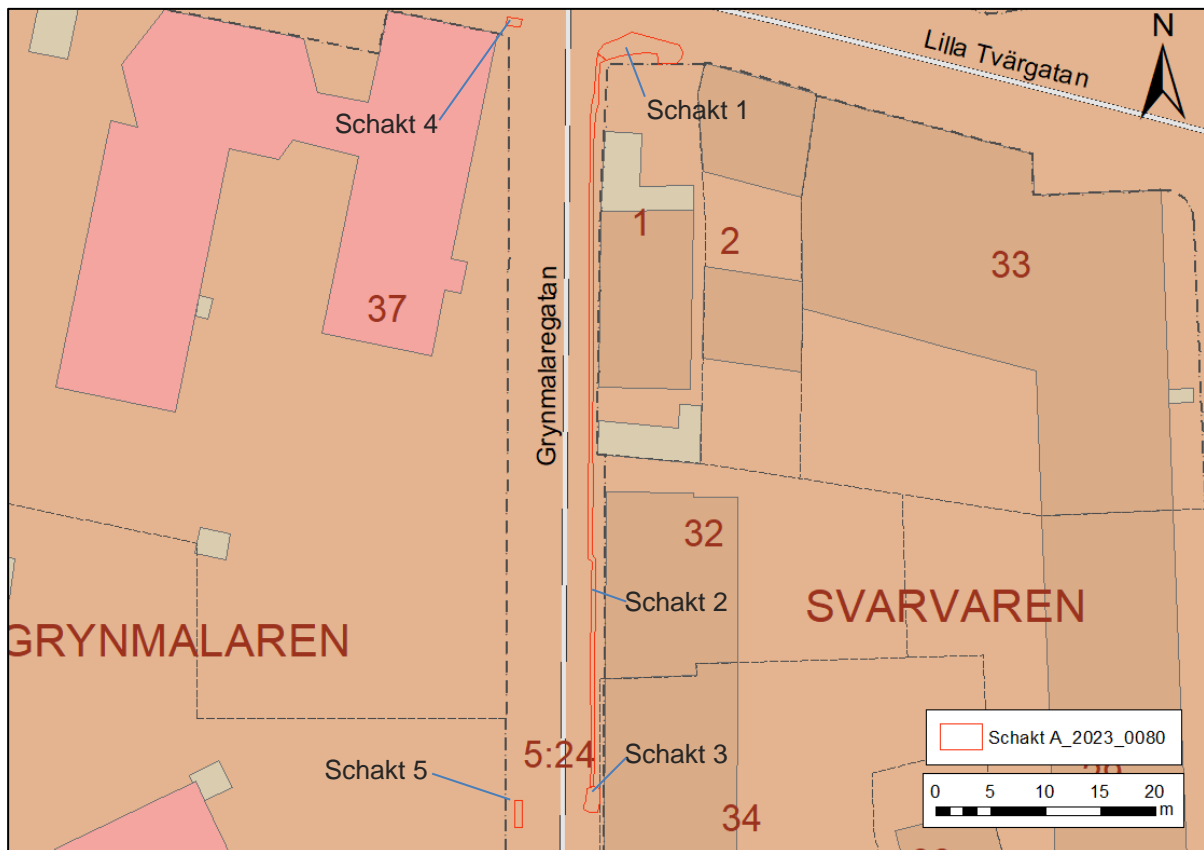
Tabell 2. Arkeologiska undersökningar genomförda i området och deras resultat.

År	Fastighet/Gata	Resultat
1946	Svarvaren 39 (då 23)	Ett hus på Svarvaren 39 revs. På ett djup av 0,20 meter under husgrunden påträffades ett skattfynd bestående av 217 silvermynt vilka präglats mellan åren 1563–1644.
1941	Grynmalaren 37 (då 4)	Inför anläggandet av en tandpoliklinik genomfördes en grundgrävning. Vid undersökningen dokumenterades golvlager, stenläggningar och träplank, byggnadslämningar och gårdsplaner.
1948	Grynmalaren 39 (då 30)	Schaktningsarbete genomfördes inför uppförandet av Värmlands nationshus. Vid undersökningstillfället dokumenterades flertalet gravar och ett antal fynd samlades in.
1979	Gärdet 20, 22	En yta direkt söder om Lilla Tvärgatan på fastigheterna schaktades. Under utgrävningens gång påträffades medeltida keramik, ett näst-intill intakt hästskelett och två timrade brunnar som daterades till högmedeltid.
1980	Stora Tvärgatan	År 1980 schaktades en del av Stora Tvärgatan med utsträckning mellan Grynmalaregatan och Prennegatan. Under arbetet påträffades en medeltida gatubeläggning.
1984	Svarvaren 34	Grund lades för ett nytt bostadshus på Svarvaren 34. Vid undersökningen dokumenterades en brunn daterad till 1700–1800-tal och två medeltida avfallsgropar.
1985	Grynmalaregatan	År 1985 genomfördes en schaktning på Grynmalaregatan. Kulturens arkeologer kunde då dokumentera homogena kulturlager vilka tolkades som ett vägområde. Lagren syntes sakna stenbeläggning och var helt fria från nergrävningar.
2000	Grynmalaren 40	Wermlands nation anlade en utrymningstrappa på Grynmalaren 40. På ett djup av 0,15–0,50 meter fanns ett lager påförd matjord. Vidare dokumenterades kulturlager med lera och kalk på 0,50–1,50 meters djup (Karlsson 2005).
2023	Grynmalaren 37	En arkeologisk förundersökning genomfördes inför nybyggnation. Fem schakt öppnades upp på olika delar av fastigheten. Vid undersökningen påträffades spår efter bebyggelse från 1000-talet och framåt, välbevarat benmaterial och 252 föremål (Lidh 2024).
2023	Lilla Tvärgatan och Grynmalaregatan	I samband med en schaktning för omdragning av fjärrvärmeledningar i korsningen mellan Lilla Tvärgatan och Grynmalaregatan påträffades äldre kulturlager. Flera lager av gatunivåer påträffades, bland annat en medeltida stenläggning på 1,10 meter djup, lagd på rustbädd. ¹⁴ C-analys daterade rustbädden till år 1024–1157 e.Kr. med 95,4% sannolikhet (Bernro 2024:21ff).

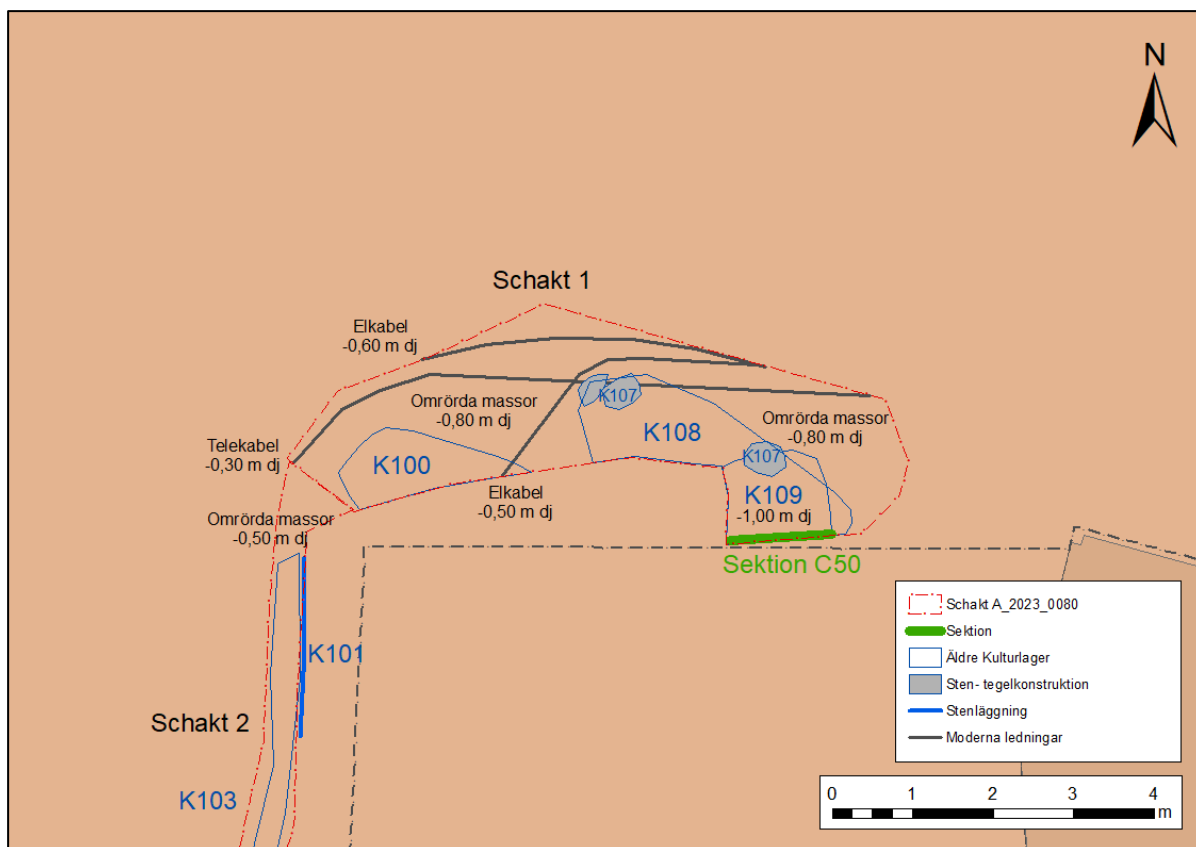
Genomförande och dokumentation

Arbetet utfördes enligt kontextuell dokumentationsmetod, med kompletterande fotodokumentation. Inmätningarna genomfördes med RTK-GPS. Om ingen källa anges i text, så är information hämtad från Kulturens LA-arkiv. Kontexter förkortas med K och ett löpnummer, exempelvis K1. Makrofossilprov förkortas PM. Sektioner förkortas C.

Schaktningsarbetet genomfördes under tidsperioden 2024-02-27 – 2024-03-11. Totalt schaktades en yta av 45 m² fördelat på fem schakt (figur 9). Schaktningsarbetet utfördes i etapper för att kunna läggas igen så snart ett nytt ledningssegment installerats. Under undersökningens gång påträffades intakta äldre kulturlager vid 0,20 meters djup, ner till ett bottendjup av högst 1,00 meter under dagens marknivå. Det utökade djupet var begränsat till ett område i schakt 1, cirka 1,00 m² stort för anläggandet av ett elskåp. Ytterligare schaktades en 6,50 meter lång sträcka utanför det angivna undersökningsområdet. Anledningen var att befintliga ledningar låg i vägen på den plats där anläggningen var planerad.

Figur 9. Aktuella schakts position på Grynmalaregatan och Lilla Tvärgatan. Visat mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

Figur 10. Schakt 1 i rött med tillhörande inmätta kontexter i blått. Den gröna linjen är inmätt sektion. Visat mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

Schakt 1

Schakt 1 upptogs i undersökningsområdets norra del, i korsningen mellan Lilla Tvärgatan och Grynmalaregatan. En ny fiberbrunn och ett elskåp skulle anläggas på platsen och anslutas till ledningar. Schaktet grävdes till en omfattning av 7,50x2,00 meter med ett schaktdjup som mest 1,00 meter (figur 10). Inledningsvis var den schaktade ytan mindre, men det behövde utvidgas åt öster. Anledningen var befintliga ledningar som blockerade den tilltänkta anläggningsplatsen.

Schaktets norra del var sedan tidigare utschaktat. Där påträffades inga äldre kulturlager från marknivå ner till bottendjupet av 0,80 meter. Enbart igenfyllnadsmassor och bärlager av grusig sand kunde observeras. I schaktets södra del påträffades intakta äldre kulturlager mellan ett djup av 0,20–1,00 meter.

I schaktets sydvästra del påträffades ett lager av grå kulturjord på 0,40 meters djup (K100). Kulturjorden sträckte sig ner till schaktbotten på 0,80 meters djup. Innehållet bestod av nedbrutet organiskt material med inslag av kulturmaterial. Detta inkluderade tegelkross, kalkbruksprickar, enstaka djurben och små koncentrationer av ljus sand. Även keramikfragment av yngre rödgods insamlades (bilaga 2, KM:99786:3). Innehållets homogena och luckra karaktär gav intrycket av lagret var omrört. Lagret tolkades vara odlingsjord, eller möjligen gammal hagmark. Lagret har blivit avgrävt då det i norr, väst och öst angränsade till moderna fyllnadsmassor. Inga angränsande äldre kulturlager observerades. I

söder fortsatte lagret vidare in i schaktväggen. Ett makrofossilprov samlades in från lagret, men gav ringa resultat. Lagret innehöll enstaka förkolnade fröer av råg, säd, hasselnöt, och gräs. Ett större bestånd av oförkolnade fläderkärnor påträffades, men de kan ha tillkommit i modern tid genom bioturbation (bilaga 3, PM300).

I den östra delen av schakt 1, där ett elskåp skulle installeras, påträffades en lagerföljd av äldre kulturlager mellan 0,20–1,00 meters djup (figur 11). En sektion upprättades för att dokumentera lagerföljden (bilaga 1, sektion C50). Fem äldre kulturlager och en plundrad stenläggning dokumenterades i sektionen.

Figur 11. Fotografi av sektion C50. I sektionen påträffades lergolv, odlingsjord, en plundrad stenläggning och ett nivelleringslager. Fotografiet taget från norr.

Det äldsta lagret i sektionen påträffades på ett djup av 0,80–1,00 meter under befintlig marknivå (K114). Lagret bestod av en brun-grå lerig silt, något humös, kompakt, mager och fuktig. Inslag av träkolsprickar förekom med ett fåtal träkolsbitar, småsten och djurben. Kontexten tolkas som äldre odlingslager. Lagret saknade tegelinslag och tolkades därför kunna vara äldre än 1200-tal.

Ovan det äldsta odlingslagret, på ett djup av 0,70–0,80 meter, dokumenterades ett lergolv (K111). Till karaktären var det ett gult lager siltig lera, kompakt och torr. Lagrets övre hälft innehöll en övervägande del röda pigment, men tycktes i övrigt ha liknande karaktär med resten av lagret. Det röda ytskiktet kan ha orsakats av värmepåverkan, möjligen från en härd som brukats i närheten av golvet. Ett makrofossilprov samlades in från detta lergolv. I provet framkom en riklig mängd träkol, och en mindre mängd fisk- och djurben, samt mineralsmälta. Det makrofossila materialet bestod av enstaka fröer av vildpersilja och svinmålla, samt förkolnade fröer av skalkorn (bilaga 3, PM302).

Det skall noteras att den stensyll som dokumenterades enbart en meter norr om sektionen var belägen på samma djup och stratigrafiska nivå som lergolv K111. Således kan de ha ingått i samma byggnad.

På ett djup av 0,40–0,70 meter, påträffades ett kulturlager bestående av grå siltig lera som tolkades vara äldre odlad jord (K108). I lagret fanns inslag av träkolsprickar, tegelkross, djurben och småsten. Utsträckningen av odlingsjorden uppmättes till 3,60×1,30 meter i nordväst-sydöstlig riktning. Lagrets gränser definierades i söder och öster av schaktväggen, samt av nedgrävningar för ledningar i nord och väst. Ett makrofossilprov samlades in från odlingsjorden, vilket gav ett ringa resultat. Provsvaret visade på ett dåligt bevarande och en hög grad av omlagring. Provet innehöll ett rikt fragmenterat material av träkol, ett frekvent förekommande material av djurben, fjäll- och ben från fisk, samt ett mindre material av tegel och mineralsmälta. 230 fröer av äkta fläder insamlades från provet, som tolkats ha tillkommit senare genom bioturbation. Utöver fläder framkom ett frö av förkolnat skalkorn (bilaga 3, PM301).

Nedtryckt i toppen av ett odlingslager (K108) påträffades två stenar tätt ihop på 0,40–0,50 meters djup (K116). Till storleken var stenarna cirka 0,10 meter stora. Stenarna låg med ovansidor som var slätare än de övriga sidorna. Därav tolkades de vara en del utav en äldre stenläggning. Möjligen har stenläggningen utgjort en bakgård, ett golv, eller varit gatubeläggning på Lilla Tvärgatan. Den släta ovansidan gav intrycket av att stenläggningen varit i bruk en längre tid. Att det enbart var två stenar kvar kan antyda att stenläggningen blivit plundrad, antingen för att komma åt och återbruka den underliggande odlingsjorden, eller i syfte att förbereda inför konstruktionen av en ny byggnad på platsen.

På en nivå av 0,35–0,40 meter under befintlig marknivå påträffades ett lergolv (K115). Det bestod av gul torr, mager och kompakt siltig lera med ett genomsnittligt djup på 0,05 meter. Till karaktären var lagret likt det äldre lergolvet (K111), men delade dess tjocklek och tycktes inte innehålla några röda pigment.

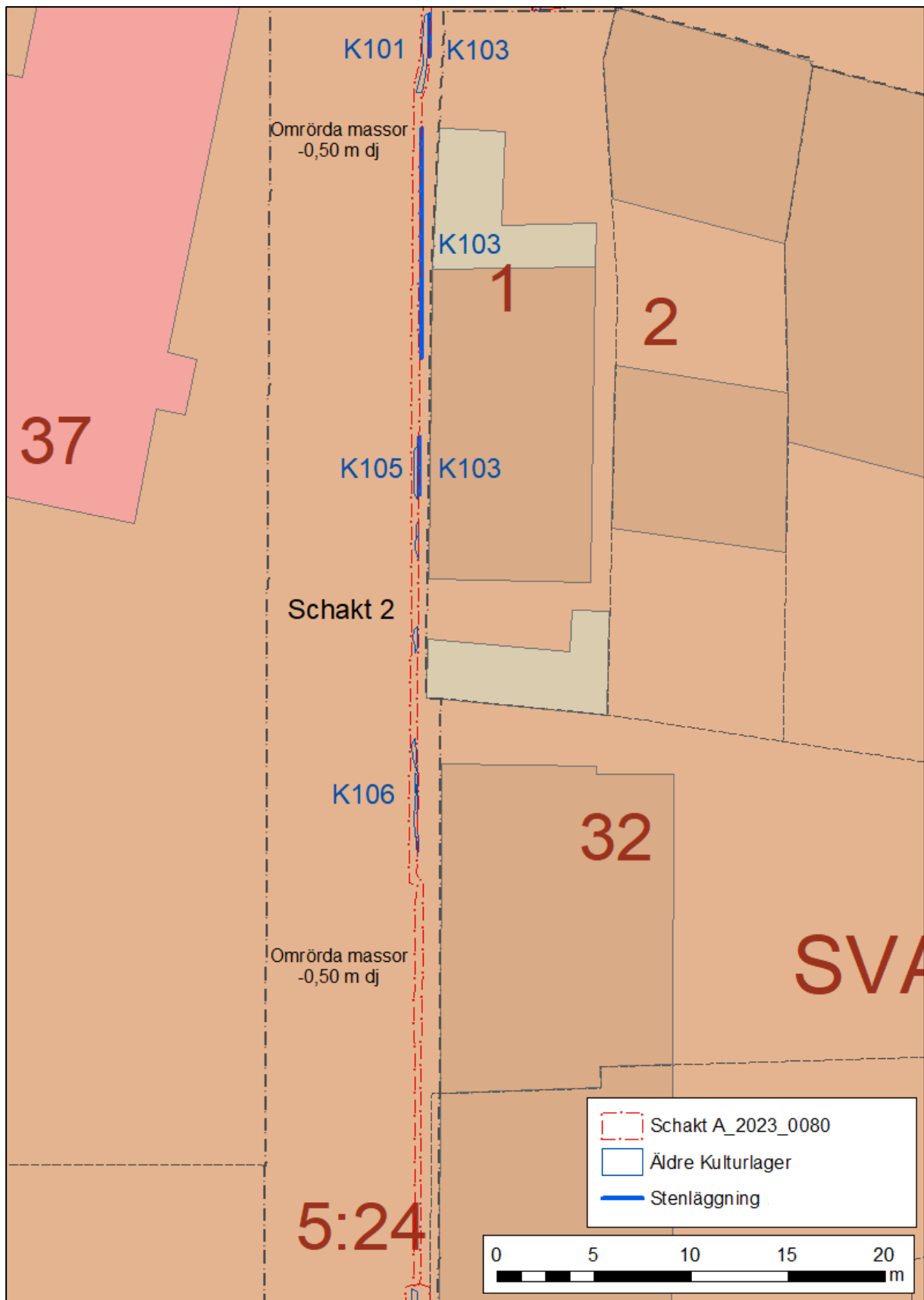
En heterogen grå lera låg ovan det yngre lergolvet på ett djup av 0,20–0,35 meter under befintlig marknivå (K109). Det var till karaktären finkornigt, fuktigt, samt mycket fett och kompakt. Leran innehöll inslag av sot, tegelbitar, kalkprickar och djurben. Dess heterogena och uppblandade form gav intrycket av att detta lager var äldre kulturlager som grävts upp, beblandats och senare återbrukats som en nivellering för gatan. I detta lager framkom fynd av keramik och kakel (bilaga 2, KM99768:1).

Ovan nivelleringen, på 0,20–0,10 meters djup, fanns ett modernt bärlager av gul grusig sand som lagts ut för den gatsten som utgör befintlig marknivå (0,10–0,00 meters djup).

Norr om sektionen (C50), under den nordligaste delen av den övre odlingsjorden (K108) framkom stora markstenar på 0,70 meters djup, vilka tolkades vara en stensyll (K107, figur 12). Konstruktionen bestod av tre obearbetade stenar i nordöst-sydvästlig orientering, med en storlek av 0,30–0,70 meter. Två av stenarna låg i anslutning till varandra, medan en tredje påträffades på samma djup 1,50 meter sydöst om dem. Syllen angränsade i nordväst till en modern nedgrävning och har troligen blivit delvis borttagen i samband med detta. Under syllstenarna låg ett lager av odlingsjord som troligen är samma som den äldsta odlingsjorden i sektion C50 (K114).

Figur 12. Foto taget under breddningen av schakt 1. Den västligaste stenen i syll K107 framtoogs. Söder om den är odlingsjord (K108). Schaktet var till stor del fyllt med moderna fyllnadslager, vilka kan ses både i schaktkanten och botten runt odlingsjorden. Foto taget från väst.

Figur 13. Schakt 2 i rött med inmätta kontexter i blått. K101 var en nivellering. K103 var en stenläggning som dokumenterades i sektionen. K105 och K106 var blandade kulturlager som enbart syntes i schaktbotten. Visat mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

Schakt 2

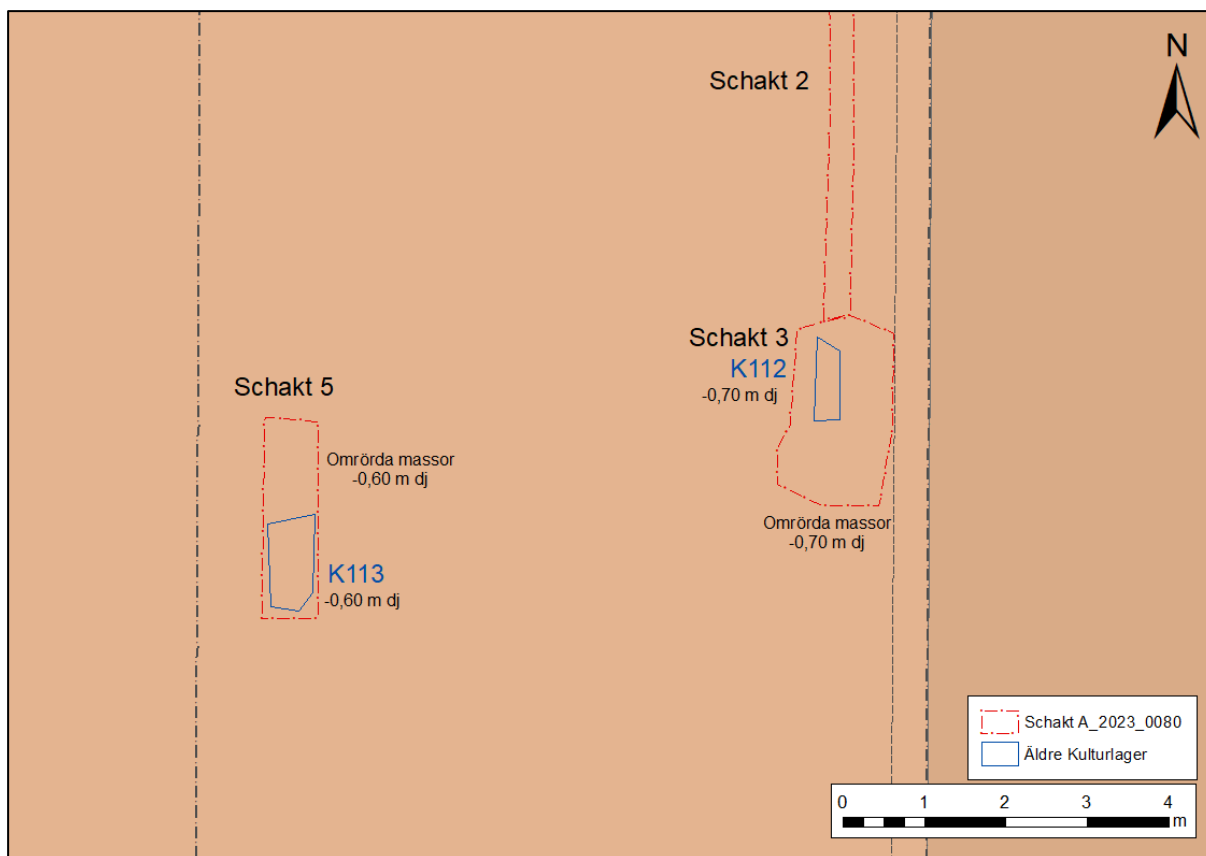

Figur 14. Stenläggning på den östra sidan av schakt 1, troligen 1800-tal. En beläggning med asfalt ovanpå. Fotografi taget från väst.

Schakt 2 grävdes för att lägga ner nya kablar. Schaktet utgick från schakt 1 i norr och sträckte sig rakt söderut längs Grynmalaregatan (figur 13). Grävarbetet genomfördes i etapper vilka succesivt lades igen under projektets gång. Totalt omfattade schakt 2 en längd av 66 meter, och en vanlig bredd av 0,50 meter. Djupet var 0,50 meter under befintlig marknivå. I schaktet påträffades en äldre gatunivå (figur 14).

Längst ned, på 0,40–0,50 meters djup låg ett lager av kulturjord under stenläggningen i sektionen och ut på schaktbotten (K101). Lagret bestod av en grå siltig sand. Det var kompakt, torrt och magert med inslag av småsten, tegelkross, kalkbruk och djurben. Sandlagret hade en uppblandad karaktär, och då det följde ovanliggande stenläggningen längs hela dess utsträckning så tolkas det som ett nivelleringslager utlagt i samband med gatubeläggning under 1800-tal.

Nedtryckt i det underliggande nivelleringslagret, på ett djup av 0,30–0,40 meter påträffades en äldre kullerstenläggning (K103). Den var belägen i schaktets östra kant och löpte oavbrutet 25 meter i nord-sydlig riktning. Stenarna var obearbetade och vanligen 0,10–0,20 meter stora. Den uppåtvända sidan tenderade att vara slätare än stenarnas markfasta delar. Kontexten tolkades som en gatubeläggning från 1800-tal. Stenarna var täckta med ett lager smetig grusblandad asfalt. Asfalten är möjligen synlig på fotografi från 1930-talet (figur 6). Ovan den låg moderna bärlager.

Figur 15. Schakt 3 och schakt 5 markerade i rött. Inmätta äldre kulturlager är markerade i blått. Visar mot fastighetskartan © Lantmäteriet.

Schakt 3

Schakt 3 upptogs på Grynmalaregatan vid den södra änden av schakt 2. Schaktets syfte var att anlägga ett nytt elskåp. För detta ändamål upptogs en yta omfattande 2,30x1,30 meter, till ett djup av 0,70 meter (figur 15). De översta 0,60 meter tjocka massorna bestod huvudsakligen av sentida bärlager av sand och grus. Befintliga ledningar påträffades i schaktet på ett djup av 0,50 meter. Därunder, på ett djup av 0,60 meter påträffades ett äldre kulturlager bestående av grå lera, vilken framträdde som finkornig, fet, fuktig och kompakt (K112). I lagret fanns inslag av träkolsbitar, tegelkross och djurben. Därtill påträffades fynd av yngre rödgodskeramik (bilaga 1, KM99786:2). Lagrets karaktär leder till tolkningen av lagret som en gatunivellering.

Schakt 4

Schakt 4 upptogs i det sydvästra hörnet av korsningen mellan Grynmalaregatan och Lilla Tvärgatan. Schaktets syfte var att kapa en kabel som inte längre var i bruk. Totalt omfattade schaktet 1,30x0,75 meter i östvästlig riktning med ett djup som nedgick till 0,60 meter. Området var sedan tidigare helt utschaktad till aktuellt schaktdjup och fyllt med sentida massor. Inga äldre kulturlager påträffades. En modern ledning påträffades på 0,50 meters djup, och löpte i östvästlig riktning.

Schakt 5

Schakt 5 öppnades i syfte att ansluta den nya kabelsträckningen till befintlig infrastruktur. Schaktet omfattade en area av 2,40x0,60 meter i nordsydlig riktning, med ett djup av 0,60 meter (figur 15). Området var till stor del sedan tidigare utschaktat ner till ett djup av 0,60 meter och igenfyllt. I schaktets östra del låg tre elledningar i nordsydlig riktning på ett djup av 0,30 meter. Ytterligare en ledning fanns i den västra schaktväggen på ett djup av 0,30 meter. I schaktets södra del, på 0,40 meters djup, påträffades ett äldre kulturlager under bärlagret (K113, figur 16). Lagret sträckte ner till ett schaktbotten på 0,60 meters djup. Lagret bestod av en grå humös lera, vilken var kompakt med en fet och fuktig karaktär. Det innehöll spår av tegelkross, sparsamt med djurben och träkol var vanligt. I lagret insamlades fynd av yngre rödgodskeramik (bilaga 2, KM99786:5). Till karaktären tycktes lagret fett, fuktigt, med organiskt innehåll, och dess läge under den utvidgade delen av Grynmalaregatan tyder på att det har varit gammal tomtmark. Troligen kan det då tolkas som ett trädgårds-, eller odlingslager.

Figur 16. Odlingsjorden K113 synligt i den södra delen av schakt 5. Foto taget mot syd.

Resultat

Enligt Andréns (1984) tomtrekonstruktion är schakt 1 belägen inom det nordvästra hörnet av tomten 164-165. På denna plats konstruerades ett gathus år 1803 enligt dokumentation från Kulturens LB-arkiv (figur 17). Huset stod kvar år 1952, och revs troligen under 1960-tal. Det innebär att delar av schakt 1 har undgått flera av de tidiga markingrepp som genomfördes under 1900-talet och därmed lämnat äldre kulturlager orörda. Detta var tydligt i de centrala och sydöstra delarna av schakt 1 där en stensyll påträffades och äldre kulturlager uppdagades i sekvenser. Lagerföljden var som mest välbevarade i schaktets södra vägg.

Figur 17. Aktuella schakt överlagda Ragnar Blomqvists kvarterskarta av Svarvaren från år 1950. Husens byggnadsår är utskrivna. Hus som vid tiden för kartans upprättelse var rivna är enbart markerade med konturer. Schakt 1 är beläget under ett gathus uppfört år 1803, och som revs under 1960-talet.

Makrofossilanalysen från lergolv K111 visade på ett stort innehåll av träkol, och ett mindre bestånd av djurben, fiskben och fjäll, samt mineralsmälta. Bevarandeförhållandet beskrevs som dåligt, då enbart ett fåtal fröer av svinmålla, vildpersilja och förkolnat skalkorn fanns bevarat. Brända skalkorn och benavfall ger goda indikationer på att lergolvet har varit del av ett kök. De röda pigmenten som var koncentrerade till lagrets övre del, kan därmed tolkas som bränning från en eld eller spis. Avsaknaden av tegel i provet kan även påvisa att lergolvet brukats omkring år 1200, eller tidigare.

Provresultaten från odlingsjordarna K100 och K108 gav likartade resultat. Båda proverna innehöll köksavfall i form av träkol, samt djur- och fiskben, som kastats ut i jordförbättrande syfte. Det ringa innehållet av makrofossilt material kan tyda på att lagren har varit utsatta för syresättning eller dränering. Detta styrker tolkningen som odlingsjord, men innebär även ett sämre underlag för att datera lagret.

Under en tidigare utgrävning i gatan, år 2023, togs ett ¹⁴C prov, på ett djup av 1,25 meter, mindre än 10 meter nordöst om sektionen C50. Provet samlades in från en rustbädd som daterades till år 1024–1157 e.Kr. Kal 2σ (Bernro 2024:21ff). Denna datering visar på konstruktionsaktiviteter i området i ett tidigt skede av Lunds historia, vilket styrker tolkningen att det understa lagret i sektionen (C50) härrör från före 1200-tal. Nivåmässigt låg odlingsjorden 0,80–1,00 meters djup, vilket är högre än rustbädden där ¹⁴C provet samlades in. Förutsatt att rustbädden inte var nergrävd, och att den naturliga höjdskillnaden inte var markant annorlunda mellan 2023 års schakt och aktuellt schakt, kan odlingsjorden antagas ha brukats under tidigmedeltid. Avsaknaden av tegel i lagret påvisar även en datering tidigare än år 1200.

Stensyllen (K107) som påträffades i schakt 1 var belägen på samma djup (0,70 meter) som det äldre lergolvet (K111) och låg enbart en meter norr om sektionen. Det är därav troligt att syllen har ingått i samma byggnad som det äldre lergolvet.

Inga historiska kartor visar någon bebyggelse vid positionen för schakt 1 förrän 1800-tal. Detta kan antyda att det övre av lergolven (K115) har tillhört en ekonomibygnad som inte ansetts väsentlig att dokumentera, eller att det möjligen tillhör en byggnad som revs tidigare än 1669.

Schakt 2 Stenläggningens (K103) stratigrafiska nivå i schakt 2 sammanfaller med en kullerstenläggning som dokumenterades vid utgrävning på Lilla Tvärgatan år 2023 (Bernro 2024:21ff). De är troligen samma stenläggning som enligt fotografier är i bruk under 1900-talets början (Kulturens LB-arkiv).

I schakt 3 dokumenterades ett äldre kulturlager tolkat som (K112) på ett djup av 0,40–0,60 meter. Lagret innehöll fynd av yngre rödgerskeramik och var enligt Andréns tomtrekonstruktion beläget inom tomt 163, samma tomt där en gård har legat under 1600-tal och en silverskatt har hittats med slutmynt år 1644 (Andrén 1984:92f). Odlingsjorden (K112) kan möjligen ha tillhört denna gård.

Schakt 4 var sedan tidigare utschaktat ner till schaktbotten på 0,60 meters djup och fyllt med moderna massor.

Enligt Andréns tomtrekonstruktion var schakt 5 förlagt 3,50 in på den historiska tomt nummer 159:1, som tidigare varit Vikarieresidens. Kulturlager (K113) i schaktet kan ha varit trädgårds, eller odlingsjord som tillhört gården.

Kulturlagerstatus

I delar av området var äldre kulturlager bevarade från ett djup av 0,40 meter under befintlig marknivå ner till schaktbotten. Ingen morän påträffades under utgrävningens gång. De områden där intakta äldre kulturlager kunde dokumenteras var, med få undantag, koncentrerade kring fastigheten Svarvaren 1. Inga nybyggnationer har genomförts på tomten sedan 1800-talet, och ett nu rivet gatuhus fram till 1960-talet har hindrat ledningsgrävning i det sydöstra hörnet av korsningen Grynmalaregatan-Lilla Tvärgatan. Detta har resulterat i en välbevarad lagerföljd som under undersökningen enbart kunde delundersökas.

Rekommendationer inför framtida markarbeten

Aktuell undersökning har inbringat mer kunskap om området. Kulturlager kan på Grynmalaregatans östra sida fortsätta på en nivå under 0,50 meters djup. På den västra sidan, vilken var tomtmark fram till 1940-talet, och som i högre grad varit obebyggd, påträffades äldre kulturlager på ett ringa djup av 0,40 meter. Fornlämningen är i detta område potentiellt orörd under de moderna bärlagren och bär stor potential för framtida dokumentation. I korsningen mellan Grynmalaregatan och Lilla Tvärgatan nedgick schaktet till ett djup av 1,00 meter. Ingen morän påträffades vid detta djup.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	37950-2023
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnr, fornreg	L1988:5459
Kulturens projektnr	A_2023_0080
Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1, Grynmalaregatan
Socken	Lunds stad
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Fiberkabel med tillhörande elskåp
Uppdragsgivare	Kraftringen Fiber AB
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning genom schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Henrik Bernro
Fältarbetstid	2024-02-27 – 2024-03-11
Fälttid, arkeolog, tim	24 h
Yta, m²	45 m ²
Kubik, m³	28 m ³
Schaktmeter, m	77 m
Fyndmaterial	KM99786:1–5. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	2 st A3 ritfilm: 2 sektionsritningar skala 1:20, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	24 digitala fotografier
Analyser	Makrofossilanalys
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen

Referenser

André, Annika. & Högstedt, Christina. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. *Gamla Lund, årsskrift* 72. Lund.

Andrén, Anders. 1984. *Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. Medeltidsstaden* 56. Stockholm.

Bernro, Henrik. 2024. Innerstaden 2:1 m.fl., Lund. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2022–2023. Generellt tillstånd – Kraftringen Energi AB. *Kulturmiljörapport* 2024:9. Kulturen, Lund.

Bevaringskommittén 1980. *Lunds stadskärna. Bevaringsprogram. Vårfru rote*. Lund. 1980.

Karlsson, Mattias. 2005. Kv Grynmalaren 40, Lund. Arkeologisk förundersökning 2000. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund*, nr 159. Kulturen, Lund.

Lidh, Linnea. 2024. Grynmalaren 37, Lund. Fornlämning L1988:5459/RAÄ 73:1. Lunds Stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning och schaktningsövervakning 2023. *Kulturmiljörapport* 2024:4. Kulturen, Lund.

--

Kulturens LA-arkiv

Kulturens LB-arkiv

Ragnar Blomqvists kvarterskarta

Bilagor

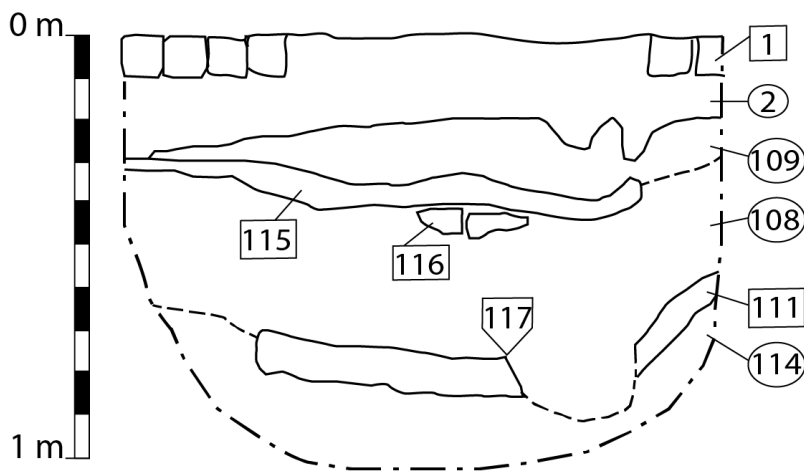
1. Sektionsritning
2. Fyndlista
3. Makrofossilanalys

Bilaga 1. Sektionsritningar

Symbolförklaringar

⑬	Lager
▽⑬	Fyllning
⑬	Stolphål
⑬	Konstruktion
⑬	Nedgrävning
—	Det stratigrafiska objektets begränsning
- - -	Schaktbegränsning
- · - · -	Skuren av yngre nedgrävning
- - - - -	Osäker begränsning
⌋⌋⌋	Släntpilar

Sektionsritning 1. Schakt 1, sektion C50

1. Kullersten i befintlig marknivå.

2. Bärlager. Gulbrun grusig sand, grovkornig, torr, mager och lös.

109. Nivellering. Grå lera, finkornig, fuktig, mycket fet och kompakt. Inslag av sot, tegelbitar, kalkprickar, djurben.

115. Lergolv. Gulbrun lera. Finkornig, torr, mycket magert och kompakt.

116. Stenläggning, plundrad. Grå sten, slipad ovansida.

108. Odlingslager. Grå siltig lera, finkornig, fuktig, fet och kompakt. Inslag av tegelkross, träkolsprickar, djurben och småsten.

117. Nedgrävning.

111. Lergolv. Rödgul lera. Finkornig, torr, mager och kompakt.

114. Odlingslager. Gråbrun siltig lera, finkornig, fuktig, mager och kompakt. Inslag av träkolsbitar, småsten och djurben.

Bilaga 2. Fyndlista

Name	Material	Sakord	Vikt	Kontext	Typ	Del	Antal fragment	Kommentar
KM99786:1	Keramik	Fat	2,8	K109	Yngre rödgods	Botten	1	Gul glasyr
KM99786:1	Keramik	Kärl	1	K109	Yngre rödgods	Mynning	1	
KM99786:1	Kakel	Ugnskakel	5,8	K109	Rumpkakel		2	Grön glasyr. 1 fragment med fiskfjällsornament
KM99786:2	Keramik	Kärl	1	K112	Yngre rödgods	Mynning	1	Brun glasyr
KM99786:3	Keramik	Kärl	0,4	K100	Yngre rödgods	Buk	2	1 fragment m grön glasyr. 1 fragment m gul glasyr
KM99786:4	Keramik	Fat	2,4	K108	Vitgods	Buk	3	Gul glasyr
KM99786:4	Keramik	Trebensgryta	3,6	K108	Yngre rödgods	Fot	1	Röd glasyr
KM99786:4	Keramik	Kärl	11,8	K108	Stengods	Botten	2	Brun glasyr. 1 bukfragment. 1 bottenfragment.
KM99786:4	Keramik	Kärl	1,5	K108	Yngre rödgods	Buk	1	Brun & grön glasyr.
KM99786:5	Keramik	Kärl	1,2	K113	Yngre rödgods	Buk	2	Brun glasyr

Makroskopisk analys av jordprover från Grynmalaregatan, Lund

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2024-07-11

Bakgrund

Under den arkeologiska undersökningen vid Grynmalaregatan i Lund (Projekt A_2023_0080) insamlades tre jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Proverna insamlades från olika kulturlager i schaktväggarna, bland annat tolkade som odlingslager och golv till hus. Samtliga lager var belägna under ett hus som byggdes 1803, och antas härröra från hög- eller senmedeltid.

Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera och pröva de arkeologiska tolkningarna.

Metod och källkritik

Efter att provernas torrvolym mätts preparerades de genom flotation och våtsiktades i siktar med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Von Jacomet 2006 och Cappers m. fl. 2012) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Bevarandegraden i proverna var över lag låg, nästan bara förkolnat växtmaterial var bevarat. Den låga bevarandet beror troligtvis på hög dränering och syresättning i den sandiga jorden, och få spår av moderna rottrådar påträffades. De flesta oförkolnade rottrådar var kraftigt nedbrutna. Viss bioturbation verkar ha ägt rum men främst i äldre tid. Detta har sannolikt inte nämnvärt påverkat frömaterial i jorden. Undantaget är möjligen ansamlingarna av fläderkärnor som påträffades i jorden, och som av myror kan ha transporterats från ytligare till djupare och äldre skikt, och därmed bör tolkas försiktigt.

Analysresultat

I resultattabellen har fragmenterade material som inte är förkolnade fröer och frukter kvantifierats enligt en grov relativ skala om en till tre prickar, där en prick ● innebär förekomst av enstaka (ca 1–5) fragment i hela provet. Två prickar ●● innebär att materialet är vanligt – att det hittas i alla genomletningar av de subsamlingar som görs. Tre ●●● prickar innebär att materialet kan sägas dominera provet, att man hittar det var man än tittar.

De identifierade växtfröerna har grovt kategoriserats i olika tafonomiska grupper för att underlätta tolkningen, och förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellen.

Grynmalaregatan			PM	300	301	302
A_2023_0080			SL	100	108	
			Sektion (ritning 2)		2	2
			Lager			7
			Kontext	Odlingslager	Odlingslager?	Lergolv
			Prel datering	Före 1803	Senmedeltid	möjl. 1200-t.
			Analyserad vol. I	2,1	2,6	2,1
Fragm. mtrd.	Förkolnade vedartade växter	Träkol	•••	•••	•••	
	Köksavfall	Däggdjurs- och fågelben	•	••	•	
		Fiskfjäll och fiskben	••	••	•	
	Övrigt	Kalkbruk & tegel	•	•		
		Mineralsmälta		•	•	
Oförkolnade frukter/fröer						
Ogräs	Vildpersilja	<i>Aethusa cynapium</i>				1
	Svinmålla-typ	<i>Chenopodium album</i> -type				2
Odlat	Äkta fläder	<i>Sambucus nigra</i>	29	230		
Förkolnade fröer frukter						
Äng	Gräs (ospec.)	Poaceae (indif.)	1			
Insamlat	Hasselnot	<i>Corylus avellana</i>	1			
Odlat	Säd (ospec.)	Cerealiea indet.	2			
	Skalkorn	<i>Hordeum vulgare</i> ssp. <i>vulgare</i>		1	4	
	Råg	<i>Secale cereale</i>	2			

Diskussion

PM 300 och 301: Odlingslager

Sammanställningen av det makroskopiska materialet från dessa strata som tolkats som odlingshorionter var mycket likartad. En stor mängd förkolnat material vari sädeskärnor (råg i PM 300 och skalkorn i PM 301) och nötskal ingick visar, tillsammans med de frekventa förekomsterna av fiskben, fiskfjäll och benfragment att en stor mängd köksavfall finns inblandad i jorden. Liknande inblandning av köksavfall är typiska för hushållsnära odlingsjordar och innehåller styrker därför dessa tolkningar. Nästan inget oförkolnat material var bevarat i jorden, med undantag för stora mängder fläderkärnor. Kärnornas goda bevarande i förhållande till att inga andra oförkolnade material som annars är vanliga, som hårdskaliga ogräsfröer och träflis, gör det rimligt att tolka dessa som omlagrade från yngre kontexter genom bioturbation av till exempel myror.

PM 302: Lergolv

I detta lergolv påträffades måttliga mängder köksavfall i form av fiskben, benfragment, samt fyra kärnor av skalkorn. Detta avfall kan tolkas som att golvet varit en del av ett kök, eller ett rum som legat nära ett kök. I provet fanns också ett par bevarade, men hårt slitna ogräsfröer i form av svinmålla och vildpersilja.

Referenser

- Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen
- Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

2024

- 2024:1 Kv Domkyrkan 1, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll år 2022–2023. Gertie Ericsson & Aja Guldåker.
- 2024:2 Häglinge kyrka, Hässleholms kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2023 – 2024. Carita Melchert.
- 2024:3 Innerstaden 2:1, Stortorget, fornlämning RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015. Gertie Ericsson med bidrag av Jens Heimdahl.
- 2024:4 Grynmalaren 37, Lund. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning och schaktningsövervakning 2023. Linnea Lidh.
- 2024:5 Innerstaden 2:1, Mårtensstorget. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning & schaktningsövervakning 2023. Imelda Bakunic Fridén.
- 2024:6 Fossesholm herregård. Vestfossen, Øvre Eiker kommune, Buskerud Fylke, Norge. Trädgårdsarkeologisk undersökning 2022–2023. Aja Guldåker.
- 2024:7 Universitetet 1, Kungshuset. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/L1988:5459 Lunds stad och kommun, Skåne län. Schaktningsövervakning 2023. Sebastian Boström & Gertie Ericsson.
- 2024:8 Innerstaden 2:1, Laboratoriegatan. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2023. Linnea Lidh
- 2024:9 Innerstaden 2:1 m.fl., Lund. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2022–2023. Generellt tillstånd – Kraftringen Energi AB. Henrik Bernro.
- 2024:10 Östra Karup kyrka, Båstads kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2023 – 2024. Carita Melchert.
- 2024:11 Kv Maria Magle 6, Lund. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2021–2023. Imelda Bakunic Fridén
- 2024:12 Kv Domkyrkan 1 & Sankt Laurentius 3, Generellt tillstånd – Lunds Domkyrka, Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning år 2022–2023. Henrik Bernro.
- 2024:13 Apollo 3, Ystad. Fornlämning RAÄ Ystad 50:1/L1988:3379. Ystad stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning år 2023. Sebastian Boström.
- 2024:14 Kv Galten 28. Fornlämning L1988:5459/RAÄ 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning år 2024. Henrik Bernro.
- 2024:15 St Peter 39, Vänskapens hus, Lund, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2023 – 2024. Carita Melchert.
- 2024:16 Tosterups kyrka, Tomelilla kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2022 – 2024. Carita Melchert.
- 2024:17 Västra Karaby kyrka, Kävlinge kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2024. Carita Melchert.

- 2024:18 Gjøvik Gård, Gjøvik kommun, Innlandet fylke, Norge. Trädgårdsarkeologisk undersökning 2023. Aja Guldåker.
- 2024:19 Hällaryd 1:149 och 1:142. Fornlämning 49:1/L1979:5957. Hällaryd socken, Karlshamns kommun, Blekinge län. Schaktningsövervakning 2023/2024. Sebastian Boström.
- 2024:20 Innerstaden 2:1, Tegnérplatsen. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2024. Imelda Bakunic Fridén
- 2024:21 Tåstarps kyrka. Tåstarp socken, Ängelholms kommun, Skåne län. Arkeologisk vindstädning och byggnadsarkeologisk undersökning 2016. Gunilla Gardelin & Johan Wallin.
- 2024:22 Innerstaden 3:77, Norra Vallgatan. Fornlämning L1988:7459/RAÄ Trelleborg 19:1. Trelleborgs stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2023 – 2024. Kristoffer Brink.
- 2024:23 Innerstaden 2:1, Grynmalaregatan. Fornlämning L1988:5459/RAÄ Lund 73:1. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2024. Henrik Bernro.